

ASIA	Luonnonsuojelulain 78 §:n kiellosta poikkeaminen viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikan osalta
VIREILLETULO	18.6.2024
HAKIJA	Rajavartiolaitos PL 3 00131 Helsinki
YHTEYSHENKILÖ	Erkki Matilainen Hankepäällikkö erkki.matilainen@raja.fi
HAKEMUS	<p>Rajavartiolaitos hakee Kaakkois-Suomen ELY-keskukselta lupaa saada poiketa luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n kiellosta. Poikkeuslupahakemus koskee viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, joka sijoittuu Telkjärvelle Suomen itärajan läheisyyteen rajamerkkien I/90-I/93 välille Lappeenrannassa. Esteaidan toteuttaminen itärajalla voi heikentää luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä IV(a) ja luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) liitteessä 5 mainitun viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa Lappeenrannan Telkjärvellä.</p> <p>Telkjärvi on keskikoinen järvi, joka sijaitsee Lappeenrannan eteläpuolella itärajalla rajamerkkien I/92-I/93 välissä. Telkjärvi on leveimmältä kohdaltaan noin 500 metriä ja pisimmältä kohdaltaan noin 2,7 kilometriä. Järven eteläosan ympäristössä rajan tuntumassa on peltoa ja korkeustasoltaan vaihtelevaa metsää, jossa on kalliojyrkänteitä.</p> <p>Telkjärvi saa vettä järven länsipuolelta Alajoen kautta Alajoen alueelta. Telkjärvi on yhteydessä sen luoteispuolella olevaan Kotijärveen. Telkjärven vesi laskee Hounijoen kautta Venäjän puolelle. Telkjärvi on matala ja rehevöitynyt ruovikkoinen lintujärvi, joka muodostaa merkittävän kostean elinympäristön viitasammakolle. Lähimmät vesistöt ovat Syrjäntakaisenlampi alle kilometrin etäisyydellä ja Niemijärvi noin kahden kilometrin etäisyydellä.</p>

2.8.2024

Maastoinventoinnissa havaittiin Telkjärvellä kurnuttavan useita kymmeniä viitasammakkoyksilöitä 13.5.2024. Lisääntymis- ja levähdyspaikkaa ei määritetty tarkemmin selvityksen yhteydessä, mutta matala ja rehevöitynyt Telkjärvi ja sen kapea eteläosan lahti muodostavat merkittävän kostean elinympäristön viitasammakolle. Lisääntymis- ja levähdyspaikkaa on näin ollen ainakin Telkjärven matalat ja ruovikkoiset rannat ja lahdet.

Itärajan esteaidan vaatima tilantarve on rajaviivasta noin 26 metriä. Esteaitarakenne koostuu varsinaisesta aidasta, sen viereen sijoittuvasta metsäautotietasoisesta tiestä noin 8 metriä aidasta sekä tien länsipuolelle sijoittuvista kuivatusrakenteista ja maan alle sijoitettavista kaapeleista. Lisäksi näiden rakenteiden länsipuolelle raivataan puuton aukko teknistä valvontaa varten ja puunkaatumisvahinkojen estämiseksi.

Raja-aita ja tie päättyvät järven rantaan, lahden molemmilla puolilla. Aidasta lähtee veteen uloke lahden molemmin puolin, jonka lisäksi rantaa tarvittaessa kaivetaan aitalinjan kohdalta syvemmäksi estämään rakenteen kiertäminen.

Rakentamisella voi olla sekä tilapäisiä että pysyviä vaikutuksia viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaan. Aidan ja tien rakentamisesta saattaa koitua tilapäisiä valumavaikutuksia järveen ja ranta-alueisiin. Rannan kaivaminen aitalinjan kohdalta lahden molemmin puolin voi aiheuttaa tilapäistä samentumaa järviveteen. Mahdolliset järven reunalle tehtävät aitarakenteet ja penkereet saattavat pysyvästi muuttaa pienen osan viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikasta sille sopimattomaksi.

Esteaidan rakentaminen on rajaturvallisuuden takia olennaista rakentaa hakemuksessa esitetylle alueelle. Rajavartiolaitos katsoo, että tilanteessa ei ole luontodirektiivin artiklan 16 mukaisesti muuta tyydyttävää ratkaisua ja poikkeamista haetaan yleistä turvallisuutta koskevasta pakottavasta syystä. Esteaidan rakentaminen on välttämätöntä Suomen rajaturvallisuuden parantamiseksi.

Valtakunnallisella tasolla hanke on Suomelle merkittävä osa itsenäistä ja uskottavaa kykyä ylläpitää rajaturvallisuutta. Esteaita tehostaa rajavalvontaa sekä tukee merkittäväällä tavalla häiriötilanteiden hallintaa rajalla. Fyysinen esteaita on välttämätön välineellistetyin tai laajan laittoman maahantulon tilanteessa. Esteaita myös vähentää Suomen riippuvuutta Venäjän rajavalvonnan tehosta. Suomella on oltava itsenäinen ja uskottava kyky ylläpitää rajaturvallisuuttaan.

2.8.2024

Hakemuksen mukainen poikkeus ei haittaa viitasammakon suotuisan suojelun tason säilyttämistä sen luontaisella levinneisyysalueella, sillä lajin suojelutasoon ei kohdistu muutoksia valtakunnallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla. Hankkeen mahdolliset vaikutukset tällä alueella kohdistuvat ainoastaan yhteen lajin käyttämään elinympäristöön.

Paikkauskollisuudesta huolimatta viitasammakon tiedetään voivan myös asuttaa uusia lampia lisääntymislampien läheltä noin kilometrin säteellä. Mikäli lajin lisääntymis- ja levähdyspaikka Telkjärvellä pieneltä osin heikentyisi järven eteläosassa, järvelle ja sen ympärille jää viitasammakolle kosteaa elinympäristöä, jonne se pystyy siirtymään. Vaikutusten lieventämistoimenpiteiksi esitetään rakentamisen ajoittamista mahdollisuuksien mukaan viitasammakon kutu- ja toukkavaiheen ulkopuolelle syys-maaliskuulle.

Viitasammakon suojelutaso on arvioitu Suomessa suotuisaksi. Lajin kannan koosta tai kehityksestä ei kuitenkaan ole saatavissa täsmällistä tietoa. Käsitys lajin suojelutasosta perustuu osin kahden perättäisen sammakko- ja matelija-atlastutkimuksen tuloksiin ja hajanaisiin luontoselvityksiin. Tietojen perusteella viitasammakon esiintymisalueessa ei ole tapahtunut huomattavaa muutosta viime vuosikymmeninä. Suomen raporteissa EU:n komissiolle luontodirektiivin toimeenpanosta kausilta 2001–2006 ja 2007–2012 lajin suojelun taso on arvioitu kaikilla mittareilla suotuisaksi. Myös vahvistamattomassa, kauden 2013–2018 raportissa lajin suojelun taso on kaikilla mittareilla suotuisa ja tulevaisuuden näkymät hyvät.

Poikkeuslupa pyydetään myöntämään kolmeksi vuodeksi, jonka aikana itärajan esteita-hankkeen rakennustyöt toteutetaan.

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT

Oikeudelliset lähtökohdat

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n nojalla annetun luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) 9 §:n perusteella Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävä eliölaji.

Luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin mukaan tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää.

2.8.2024

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 78 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiseksi tai sen saavuttamiselle. Tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien osalta poikkeamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikeus on tarpeen:

- 1) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyypin säilyttämiseksi;
- 2) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta;
- 3) kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erityisen tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;
- 4) näiden eliölajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Ratkaisu

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) myöntää Rajavartiolaitokselle luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla luvan poiketa luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentissa säädetystä ja heikentää ja hävittää viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa Lappeenrannan Telkjärvellä rakentamalla alueelle esteaidan hakemuksen mukaisesti.

Lupa myönnetään seuraavin ehdoin:

- 1 Rakennustyöt viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikalla ja sen läheisyydessä tulee pyrkiä toteuttamaan viitasammakon soidin- ja kuttujan ulkopuolella kesä–maaliskuussa.
- 2 Hakija vastaa siitä, että kaikki tämän luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 3 Luvan mukaista toimintaa harjoitettaessa lupapäätös tai sen jäljennös on pidettävä mukana (esimerkiksi mobiililaitteessa) ja näytettävä vaadittaessa.
- 4 Hakija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.

2.8.2024

- 5 Hakijan tulee toimittaa Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle (viitteeksi KASELY/1011/2024) selvitys tämän luvan käytöstä rakennustöiden valmistumista seuraavan vuoden loppuun mennessä.
- 6 Kaakkois-Suomen ELY-keskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli hakija ei noudata luvan ehtoja tai harjoittaa toimintaa, jota tämä lupa ei kata.

Luvan voimassaolo Lupa on voimassa 31.12.2027 saakka.

Päätöksen perustelut Viitasammakko on arvioitu viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (2019) elinvoimaiseksi (LC) lajiksi. Lajin suojelutaso on arvioitu suotoiseksi ja kehityssuunta vakaaksi. Hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksen ovat pääosin tilapäisiä, ja valtaosa alueen viitasammakolle sopivasta elinympäristöstä säilyy muuttumattomana. Poikkeamisluvan myöntämisestä ei ole edellä mainitun perusteella haittaa viitasammakon suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Poikkeamisluvan perusteena on luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin kohta 3, tarkemmin yleistä turvallisuutta koskeva tai muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syy. Itärajan esteaidan rakentaminen on tarpeen Suomen rajaturvallisuuden parantamiseksi. Esteaita tehostaa rajavalvontaa sekä tukee merkittäväällä tavalla häiriötilanteiden hallintaa rajalla. Fyysinen esteaita on käytännössä välttämätön välineellistetyn tai laajan laittoman maahantulon tilanteessa. Esteaita myös vähentää Suomen riippuvuutta Venäjän rajavalvonnan tehosta. Esteaidan rakentaminen on rajaturvallisuuden takia olennaista rakentaa hakemuksessa esitetylle alueelle, eikä esteaidan rakentamiselle ei ole edellä mainitun perusteella muuta tyydyttävää ratkaisua.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 78 §, 83 §
Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 9 §

LISÄTIETOJA

Tietoja tästä päätöksestä antaa tarvittaessa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä, puh. 029 5029 121, sähköposti pyry.makela@ely-keskus.fi

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteessä.

2.8.2024

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä ja ratkaissut luonnonsuojelubiologi Tuula Tanska.

LIITE

Valitusosoitus

SUORITEMAKSU

Maksutta

JAKELU

Päätös

Hakijalle
Sähköisesti ilman saantitodistusta

Tiedoksi

Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Lappeenrannan kaupunki
Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Karjalan piiri

Sähköisesti

Tämä asiakirja KASELY/1101/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KASELY/1101/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mäkelä Pyry 02.08.2024 14:56

Ratkaisija Tanska Tuula 02.08.2024 14:56